

Mechelen / 01 04 2022

Nieuwe sorteeranalyses bewijzen: ‘Vlaming sorteert beter dan ooit maar het kan nog beter’

De OVAM publiceerde vandaag de resultaten van een nieuwe sorteeranalyse van het huisvuil dat in restafvalcontainers of vuilniszakken huis-aan-huis opgehaald wordt. De analyse bevestigt dat de Vlaming een goede sorteerder is maar toont tegelijk aan dat er nog mogelijkheden liggen om verdere stappen te zetten naar de circulaire economie. Met name voor organisch-biologisch afval, kunststoffen en hygiënisch afval worden bijkomende inspanningen in het vooruitzicht gesteld. Ook het grofvuil werd aan een analyse onderworpen. Op goed tien jaar tijd nam de hoeveelheid grofvuil met bijna een derde af, maar ook hier zijn nog optimalisaties mogelijk. Veel van deze optimalisaties zullen terug te vinden zijn in een nieuw Lokaal Materialenplan dat in de loop van 2022 verwacht mag worden. Tegen 2030 wil Vlaanderen de hoeveelheid restafval (de som van huisvuil, grofvuil, zwerfvuil en het afval uit de openbare vuilnisbakken) namelijk verder beperken tot 100kg per Vlaming.

Onderzoek verschaft waardevolle inzichten

De sorteeranalyse werd uitgevoerd in 39 gemeenten bij in totaal 2000 gezinnen met analyses in elk van de vier seizoenen: herfst 2019, winter 2019/2020 en vervolgens (omwille van de COVID-pandemie) lente en zomer 2021. Het onderzoek werd mee opgevolgd en gefinancierd door de beheersorganisaties Bebat, Recupel en Fost Plus. Huisvuil is alle afval dat niet selectief ingezameld wordt en dat een particulier huishouden via de inzamelronde van de gemeente aanbiedt in een vuilniszak- of container.

////////////////////////////////////

Opvallende vaststelling: organisch-biologisch afval (keukenafval, gft, groenafval, ...) is goed voor meer dan 40 % van ons huisvuil, waarvan het grootste deel eigenlijk composteerbaar is. Vergelijken we dit met het selectief ingezameld organisch-biologisch afval dan stellen we vast dat één derde niet selectief ingezameld wordt.

Meer zelfs, 22% van het huisvuil is te catalogeren als 'te vermijden voedselverlies'. Op jaarbasis bedraagt dit voedselverlies voor heel Vlaanderen 175.539 ton of 26,39 kg per inwoner. Het spreekt dan ook voor zich dat hier nog belangrijke milieuwinsten te behalen zijn: door voedselverspilling te vermijden maar ook door betere selectieve inzameling.

Kunststoffen zijn goed voor 15 kg per inwoner. Iets meer dan 14 kg van dat kunststofafval is pmd-afval, in hoofdzaak folies en verpakkingen. Plastic flessen worden minder terug gevonden. Sinds de invoering van de nieuwe pmd-zak en de nieuwe sorteerbodschap in de loop van 2019-2021 mag alle huishoudelijk verpakkingsafval in de pmd-zak. Deze invoering viel echter tussen de verschillende metingen waardoor het effect van deze maatregel nog maar beperkt zichtbaar is. (-6% t.o.v. de vorige meting)

Hygiënisch afval is goed voor 11,5 kg. Het gros van dat hygiënisch afval bestaat uit wegwerpluiers. Om dit aandeel de volgende jaren substantieel te laten dalen willen we voorstellen uitwerken die producenten er toe aansporen om hygiënisch afval recycleerbaar te maken door de kosten van de (selectieve) inzameling en recyclage zoveel mogelijk bij hen te leggen.

De hoeveelheid textielafval in het huisvuil nam gevoelig af (-2 kg) ten opzichte van de vorige sorteeraanlyse, wellicht het gevolg van de communicatie-inspanningen ter zake. Ook voor afgedankte elektrische en elektronische apparaten, batterijen en kga zien we positieve resultaten. We vinden deze fracties maar beperkt terug in het huisvuil.

"De afgelopen 10 jaar hebben we in Vlaanderen enorme stappen vooruit gezet als het gaat over sorteren. Dankzij initiatieven als de blauwe zak behoren Vlamingen vandaag dan ook al tot de beste sorteerders van Europa. En dat is belangrijk: het houdt de prijs van verpakkingen en producten beheersbaar en verkleint onze ecologische voetafdruk aanzienlijk. Maar het kan altijd beter. Deze sorteeraanlyse geeft ons interessante inzichten om onze voorbeeldrol in Europa te versterken en nog beter te sorteren. Daar wint onze portemonnee bij en het milieu", zegt Vlaams minister van Omgeving Zuhair Demir.

Bemoedigende resultaten bij het grofvuil

De onderzoekers namen ook het grofvuil onder de loep bij 20 Vlaamse recyclageparken. 93% van het grofvuil wordt ingezameld via recyclageparken. Huis-aan-huis-inzameling is eerder beperkt. In tien jaar tijd nam de hoeveelheid grofvuil met 9 kg/inwoner af (van 31 kg in 2010 naar 22 kg in 2020). In deze periode zijn er dan ook heel wat inspanningen geleverd om die hoeveelheid terug te dringen, zoals de selectieve inzameling van harde kunststoffen en matrassen op recyclageparken of de invoering van minimumtarieven voor grofvuil. De vrees dat dit laatste zou leiden tot meer sluikstort lijkt tot nog toe onterecht.

////////////////////////////////////

Ondanks deze positieve tendens zien we dat nog bijna de helft van het grofvuil foutief gesorteerd wordt. Het gaat dan voornamelijk over klein huishoudelijk restafval of zaken zoals hout, textiel of bouw- en sloopafval. Sociale controle of toezicht op de recyclageparken of toegang op afspraak tot de grofvuilinzameling op het recyclagepark leiden tot merkbaar betere resultaten (13% meer correct gesorteerd).

Op naar 100 kg restafval per Vlaming

In 2019 produceerde de Vlaming nog 143 kg restafval per jaar. In 2020 steeg die hoeveelheid voor het eerst in jaren terug naar 147 kg ten gevolge van de COVID-pandemie. In 2022 (het eindjaar van de huidige uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen) moet dat gedaald zijn naar 138 kg per inwoner. En tegen 2030 wil Vlaanderen zelfs onder de grens van 100 kg restafval per inwoner duiken. De bevindingen uit de sorteeranalyses zijn dan ook bijzonder nuttig om beleidsaanbevelingen te detecteren die opgenomen kunnen worden in een nieuw Lokaal Materialenplan dat in de loop van 2022 zal verschijnen.

Alvast een greep uit de te onderzoeken beleidsaanbevelingen uit de sorteeranalyses:

- algemene invoering van de selectieve inzameling van bioafval;
- betere sensibilisering rond voedselverlies;
- extra sensibilisering rond de nieuwe pmd sorteerbodschap;
- uitwerken van een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor luiers met daaraan gekoppeld een selectieve inzameling van luiers;
- sensibilisering rond herbruikbare luiers;
- kleinere recipiënten voor huisvuil voorzien;
- betere afstemming tussen de tarieven van grofvuil en die van huisvuil;
- goede opleiding van de recyclageparkwachters;
- betere sociale controle door recyclageparkwachters;
- werken met een afspraak voor een betere spreiding van de bezoekers en dus een betere controle door de parkwachters;
- aparte inzameling en registratie van gemeentelijk bedrijfsafval.